

Sociaaleconomisch profiel van de Leidse regio

Rapportage

Opdrachtgever: De gemeenten van de Leidse regio

Rotterdam, 26 juni 2019

Sociaaleconomisch profiel van de Leidse regio

Rapportage

Opdrachtgever: De gemeenten van de Leidse regio

Erik van Ossenbruggen
Arjan Slaakweg
Laurens Warnink

Rotterdam, 26 juni 2019

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en doelstelling	3
1.2	De Leidse regio	4
1.3	Leeswijzer	4
2	Sociaaleconomische foto	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Bedrijvigheid	6
2.3	Ruimtegebruik	9
2.4	Opleidingsniveaus en arbeidsmarkt	9
2.5	Conclusie	11
3	Sociaaleconomische ambities	12
3.1	Inleiding	12
3.2	Vier themavelden	12
3.3	Ambities	13
3.4	Speerpuntbranches	15
3.5	Uitgesloten branches	15
4	Factsheets speerpuntbranches	16
4.1	Inleiding	16
4.2	Invulling factsheet en toelichting indicatoren	16
5	Bijlagen	18
5.1	Bronnen voor vastgestelde ambities	18
5.2	SBI afbakening speerpuntbranches	18
5.3	Uitgesloten branches	22
	(Apart) Fact sheets	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

De Leidse regio is één van de dichtstbevolkte en dichtstbebouwde gebieden van Nederland. Er zijn verschillende ontwikkelingen gaande in de regio, die ieder een claim op de nog beschikbare ruimte leggen. Ten eerste krijgt de Leidse regio waarschijnlijk te maken met bevolkingsgroei. Voor de gehele regio Holland Rijnland wordt rekening gehouden met een behoefte aan circa 30.000 extra woningen.¹ Daarvan zal een aanzienlijk deel moeten landen in de Leidse regio. Tegelijkertijd zal de economie van de Leidse regio naar verwachting verder groeien. Dat brengt nieuwe bedrijvigheid en uitbreiding van bestaande bedrijven met zich mee. Die nieuwe en uitbreidende bedrijven hebben ook ruimte nodig.

In opdracht van de Leidse regio is een vraag-aanbodconfrontatie gemaakt voor de ruimte op bedrijventerreinen. Tabel 1.1 toont de belangrijkste uitkomsten van die analyse. Daaruit blijkt dat in de komende jaren de vraag naar reguliere bedrijventerreinen naar verwachting groter zal zijn dan het beschikbare aanbod (harde plancapaciteit).

Tabel 1.1 Overzicht vraag-aanbodconfrontatie Leidse regio t/m 2030

Aspect	Totaal (alle terreinen)		Omvang (reguliere terreinen)
Uitbreidingsvraag	23-28 ha		
Vervangingsvraag	5-7 ha		
Regionale vraag	3-8 ha		
Waarvan Bio Science	5-10 ha		
Totale vraag (t/m 2030)	31-43 ha	Totale vraag (excl. Bio Science)	26-33 ha
Hard planaanbod	26,6 ha		
Waarvan Bio Science	16,5 ha		
Waarvan regulier	10,1 ha	Beschikbaar regulier	10,1 ha
Mismatch met vraag	4,4 – 16,4 ha	Mismatch reguliere vraag	16-23 ha

Bron: Stec Groep (2017)

De mismatch van vraag en aanbod van bedrijventerreinen in de Leidse regio dwingt tot het maken van keuzes over de typen bedrijvigheid die wel en niet gehuisvest kunnen worden in de regio. Tegelijkertijd biedt dat kansen voor de gemeenten van de Leidse regio om te sturen in hun vestigingsbeleid, de bestemming van gronden en eventuele transformatie daarvan.

Aan Ecorys is gevraagd om daarbij ondersteuning te bieden door middel van het opstellen van een gewenst sociaaleconomisch profiel te komen, zijn een aantal zaken van belang, namelijk: wat is het huidige sociaaleconomisch profiel van de Leidse regio (waar is de regio al goed in), wat is het gewenste sociaaleconomisch profiel van de Leidse regio (wat zijn de ambities, waar wil de regio uiteindelijk staan), en welke bedrijven kunnen daaraan bijdragen? Daarom bestaat is volgens een serie van drie stappen gewerkt:

¹ Companen (2017), Regio Holland Rijnland - Regionale Woon Agenda 2017.

1. Cijfermatige analyse van de Leidse regio. Door middel van statistische analyses is een ‘foto’ gemaakt van het huidige sociaaleconomisch profiel van de Leidse regio – waar mogelijk toegespitst op de bedrijventerreinen in de regio. Hierdoor wordt duidelijk waar de Leidse regio nu al goed in is en op moet voortbouwen. Onderwerpen die in de cijfermatige analyse aan bod komen zijn het aantal bedrijven en banen per sector, de ontwikkeling ten opzichte van een jaar geleden, het ruimtegebruik en het arbeidsmarktpotentieel.
2. Opstellen van de sociaaleconomische ambities van de Leidse regio. Op basis van vele bestaande beleidsdocumenten (waaronder economische visies, structuurvisies, mobiliteitsvisies, retailvisies, klimaatakkoorden en coalitieakkoorden) van de individuele gemeenten, de Leidse regio en Holland Rijnland is een inventarisatie gemaakt van de belangrijke opgaven waarvoor de Leidse regio staat. Op basis van die opgaven zijn ambities geformuleerd in de geest van het bestaande beleid; ambities waaraan nieuwe bedrijven in de Leidse regio zouden moeten bijdragen.
3. Identificeren van branches die bijdragen aan het gewenste sociaaleconomische profiel van de Leidse regio. Hierbij is rekening gehouden met sterke bestaande branches, maar ook branches met potentie, gezien hun groeipotentieel en potentiële bijdrage aan de gestelde ambities. Daarbij kan het gaan om goede mogelijkheden voor slim ruimtegebruik, synergie met andere branches of maatschappelijke functies zoals sport, bijdrage aan circulariteit, enzovoort. Van iedere geïdentificeerde branche is een informatieve factsheet gemaakt.

1.2 De Leidse regio

De Leidse regio is een samenwerkingsverband van de gemeenten Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude (figuur 1.1). Deze gemeenten hebben samen 274.229 inwoners. In totaal huisvest de regio 22.530 bedrijven (cijfers 2018) die samen goed zijn voor ruim 130.000 banen. Een deel daarvan (iets meer dan een derde) is te vinden op bedrijventerreinen. Figuur 1.1 laat ook per gemeente de positie van de bedrijventerreinen (grijs gekleurd) zien.

1.3 Leeswijzer

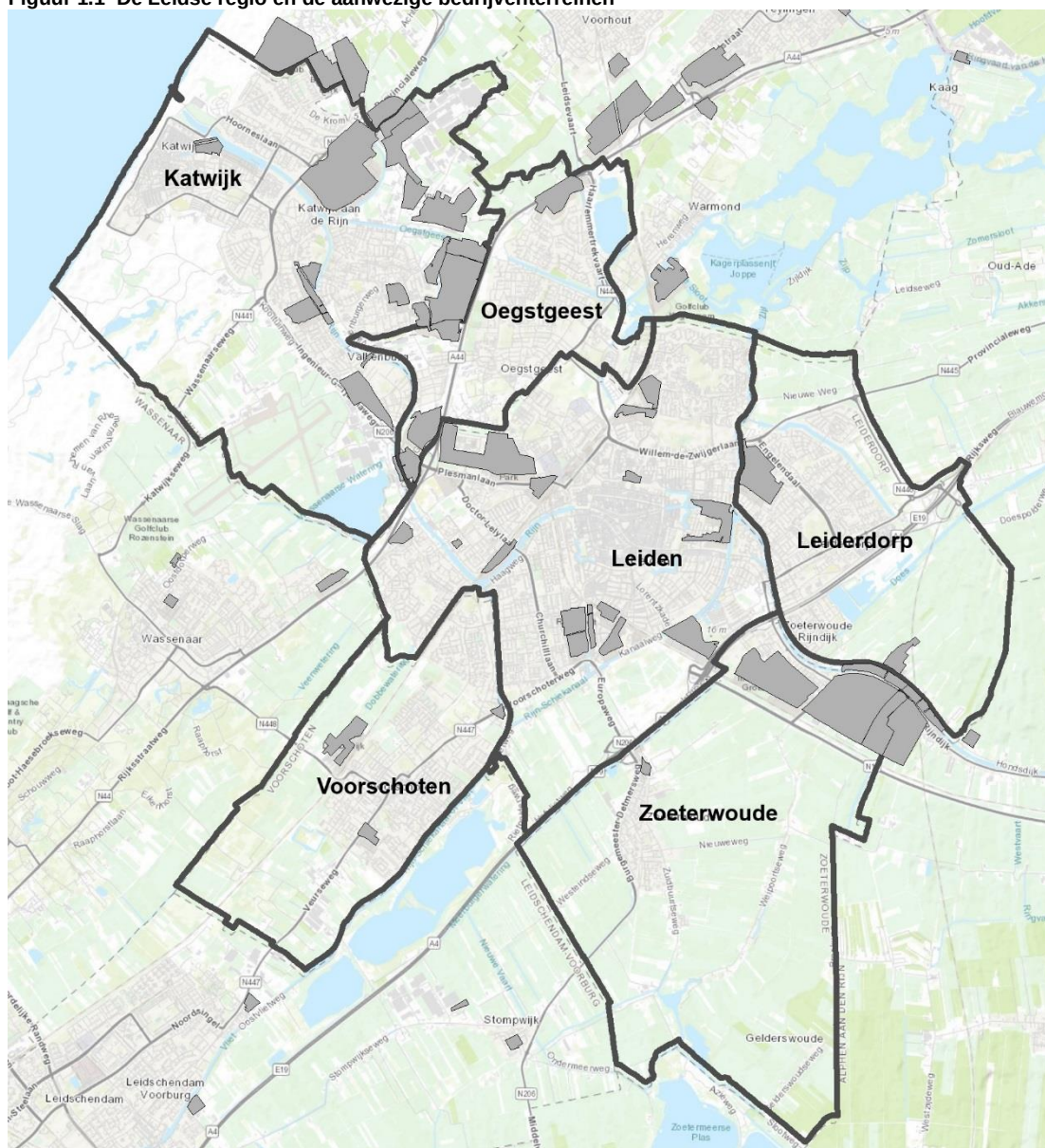
De volgende hoofdstukken zijn opgebouwd volgens het stappenplan dat al in paragraaf 1.1 is beschreven. Dat betekent dat hoofdstuk twee de resultaten van de cijfermatige analyse bevat, waarmee duidelijk wordt wat het huidige sociaaleconomische profiel van de Leidse regio is.

Hoofdstuk drie bevat het overzicht van de geïdentificeerde beleidsopgaven waarvoor de Leidse regio staat, met een vertaling naar ambities waaraan bedrijven in de Leidse regio zouden moeten bijdragen.

In hoofdstuk vier wordt op basis van de ambities een vertaalslag gemaakt naar de branches die horen bij de ambities. Het hoofdstuk legt uit hoe een concrete indeling van branches is gemaakt. Tevens komen de branches aan bod die niet bij de ambities passen: de uitgesloten branches.

In de vorm van bijlagen zijn fact sheets voor de hierboven genoemde (speerpunt)branches opgenomen, waarmee hun huidige bijdrage aan de Leidse regio inzichtelijk wordt gemaakt, evenals de potentie tot bijdrage aan de sociaaleconomische ambities. Hoofdstuk vier geeft een nadere toelichting op de indicatoren die gebruikt zijn voor de fact sheets.

Figuur 1.1 De Leidse regio en de aanwezige bedrijventerreinen

2 Sociaaleconomische foto

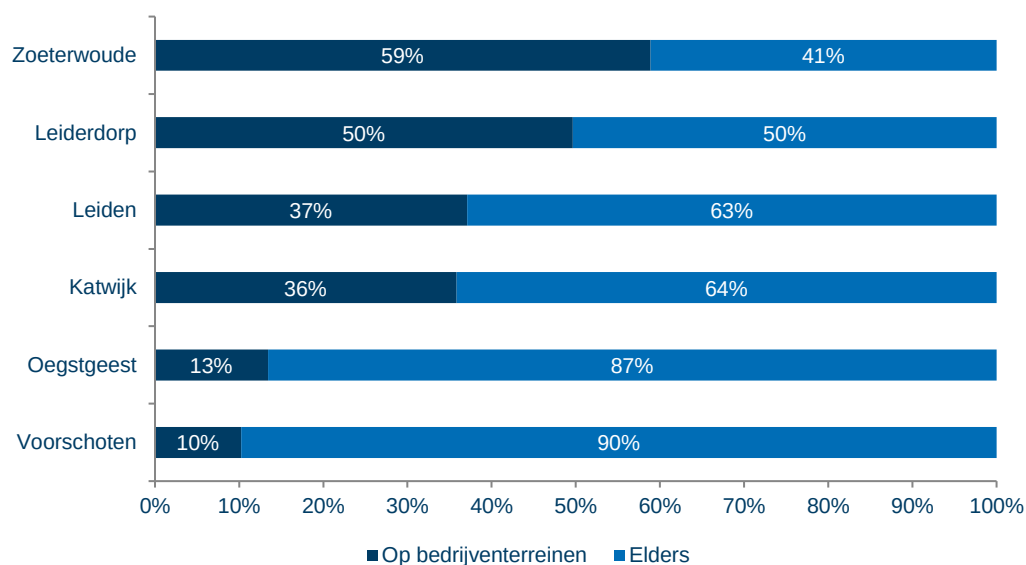
2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de huidige sociaaleconomische situatie van de Leidse Regio. Hierbij is – ter ondersteuning van de regionale bedrijventerreinenstrategie – de informatie zo veel mogelijk gefilterd naar de bedrijventerreinen van de Leidse regio.

Wanneer het aandeel van de bedrijventerreinen in de Leidse regio worden vergeleken met de totale economie van de regio, dan blijkt dat bedrijven op bedrijventerreinen in de Leidse regio circa 10 procent uitmaken van het totaal. Als het gaat om de bijdrage aan de werkgelegenheid, dan hebben de bedrijven op bedrijventerreinen in de Leidse regio een fors groter aandeel in de totale regionale economie: ongeveer 36 procent.

Het aandeel banen op bedrijventerreinen in de Leidse regio verschilt echter sterk per gemeente. In Leiderdorp en Zoeterwoude is de meerderheid van de banen op bedrijventerreinen te vinden, maar dat geldt niet voor de andere gemeenten. Figuur 2.1 geeft inzicht in de verdeling per gemeente.

Figuur 2.1 Aandeel banen op bedrijventerreinen per gemeente in 2018

Bron: Bedrijvenregister provincie Zuid-Holland (2018).

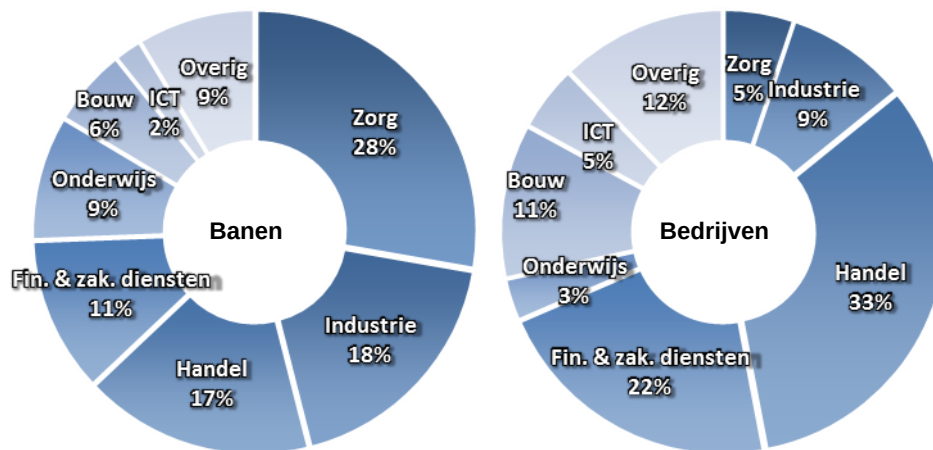
In de volgende paragraaf wordt de bedrijvigheid op bedrijventerreinen in de Leidse regio verder onder de loep genomen. Voor de aanwezige bedrijven en banen blijkt dan in welke economische sectoren deze vooral te vinden zijn en wat de ontwikkeling ten opzichte van vorig jaar is.

2.2 Bedrijvigheid

In 2018 waren er in totaal 2.163 bedrijven gevestigd op bedrijventerreinen in de Leidse regio. Het grootste deel daarvan, namelijk 33 procent, betreft vestigingen van groot- en detailhandel. Daarop volgen onderzoeksinstellingen en adviesbureaus (14 procent) en bouwbedrijven (11 procent). Figuur 2.2 geeft inzicht in de totale verdeling. De verdeling naar banen is wezenlijk anders. Dit wordt veroorzaakt door enkele grote instellingen, zoals het Leids Universitair Medisch Centrum

(LUMC), die veel werkgelegenheid genereren. Van het totale aantal van 45.911 banen op bedrijventerreinen in de Leidse regio komt 28 procent voor rekening van de zorgsector, waaronder het LUMC. Figuur 2.2 laat zien dat voorts ook de industrie en groot- en detailhandel een relatief groot aandeel hebben in de werkgelegenheid (respectievelijk 18 en 17 procent).

Figuur 2.2 Verdeling van bedrijven en banen op bedrijventerreinen naar sector, 2018

Bron: Bedrijvenregister Provincie Zuid-Holland, 2018.

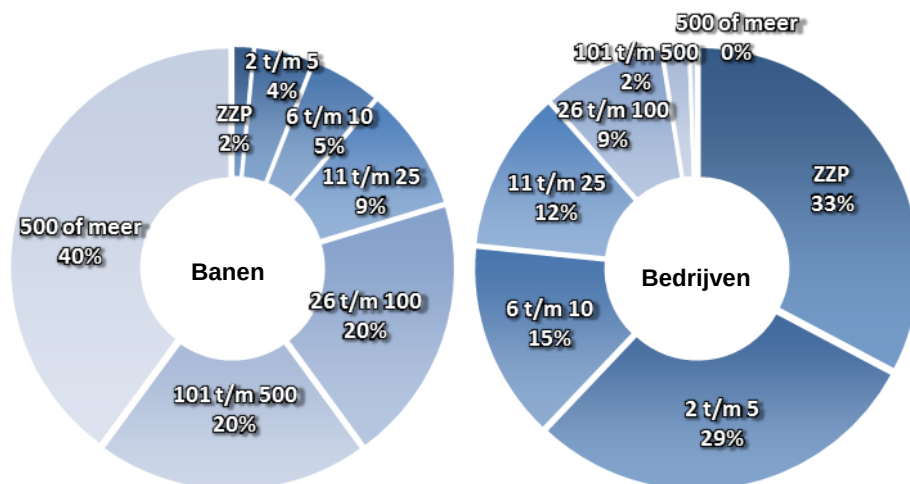
Het is mogelijk om op gedetailleerder niveau uitspraken te doen over het soort activiteiten dat vooral voorkomt binnen de sectoren die figuur 2.2 laat zien, namelijk op 3-cijferige SBI-classificering. SBI staat voor de Standaard Bedrijfsindeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Wanneer dit voor de aanwezige bedrijven gedaan wordt, dan blijkt dat de top 5 van bedrijven bestaat uit groothandel in landbouwproducten (115 bedrijven), handel in auto's (101), afwerking van gebouwen (73), ICT-dienstverlening (69), winkels in overige huishoudelijke artikelen (67), groothandel in consumentenartikelen (62), research and development (61), algemene bouw (60), overige gespecialiseerde groothandel (59) en bouwinstallatie (56).

Gekeken naar het aantal banen, bestaat de top 10 uit andere activiteiten. Ziekenhuizen staan dan op 1 met 9.663 banen, gevolgd door het hoger onderwijs (3.611), productie van dranken (1.993), research and development (1.783), farmacie (1.586), groothandel in landbouwproducten (1.512), paramedische praktijken (1.455), sociale werkplaatsen (1.118), groothandel in voeding (1.055) en groothandel in consumentenartikelen (1.032).

Als gekeken wordt naar de grootteklassen van bedrijven is het volgende te zien (figuur 2.3).

Figuur 2.3 Verdeling van bedrijven en banen op bedrijventerreinen naar grootteklasse, 2018

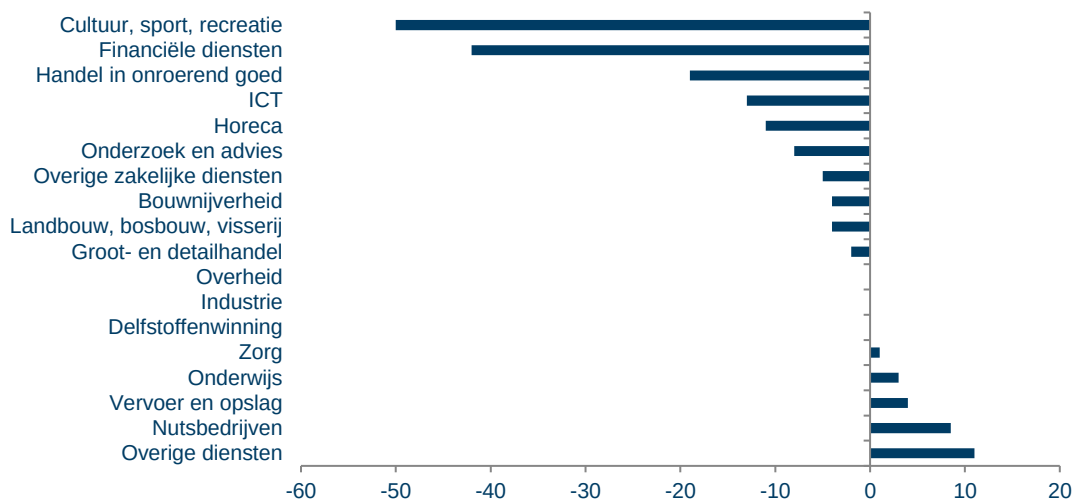
Bron: Bedrijvenregister Provincie Zuid-Holland, 2018.

Van de ruim 2.100 bedrijven op bedrijventerreinen is een derde ZZP. Terwijl dit slechts 2% is van het totaal aantal banen op de locaties. In totaal bestaat ruim 75% van de vestigingen met een personeelsbestand tot 10 medewerkers, wat overeenkomt met circa 10% van de totale aantal banen. Circa 40% van de banen op een bedrijventerrein zit in een van de 12 bedrijven die groter zijn dan 500 medewerkers. Hiervan is bijna de helft werkzaam in het LUMC.

Ontwikkeling 2017-2018

Ten opzichte van een jaar eerder, heeft er een bescheiden ontwikkeling van het aantal bedrijven plaatsgevonden op de bedrijventerreinen in de Leidse regio, namelijk 2 procent groei. Dit hangt vooral samen met de toename van het aantal zelfstandigen zonder personeel (ZZP'ers) die landelijk ook te zien is. Dit blijkt uit het feit dat – ondanks de stijging in het aantal bedrijven – er een daling in het aantal banen op bedrijventerreinen in de Leidse regio zichtbaar was van twee procent ten opzichte van 2017. De meeste sectoren zagen een procentuele daling van het aantal banen, maar er waren enkele groeisectoren, namelijk de zorg, onderwijs, logistiek, nutsbedrijven en overige dienstverlening (bijvoorbeeld wellness en reparatie van computers en andere consumentenartikelen). Figuur 2.3 toont de cijfers per sector.

Figuur 2.3 Procentuele ontwikkeling van banen op bedrijventerreinen (2017-2018), per sector.

Bron: Bedrijvenregister Provincie Zuid-Holland (2018).

Relatief groeiden de activiteiten Teelt van bloembollen, Jeugdzorg en maatschappelijk werk, Opslag van goederen, Websiteontwikkeling en Reparatie van consumentenartikelen het hardst tussen 2017 en 2018, met respectievelijk 375, 234, 216, 210 en 133 procent. Deze hoge groeipercentages worden veroorzaakt door relatief geringe absolute aantallen banen. De activiteiten die in absolute zin de grootste banengroei zagen, waren achtereenvolgens Jeugdzorg en maatschappelijk werk (+124), de Universiteit Leiden (+110), Bouwmarkten (+71), Vervaardiging van medische instrumenten (+66) en Ouderen- en gehandicaptenzorg (+63).

2.3 Ruimtegebruik

De ruimtebehoefte van bedrijven verschilt sterk per activiteit. Een distributiecentrum, een fabrikant van dranken of een grote bouwmarkt heeft door de aard van de activiteiten logischerwijs meer ruimte nodig dan een klein dienstverlenend bedrijf. Ook in de Leidse regio is een sterk verschillende ruimtebehoefte van bedrijven op bedrijventerreinen als een uitsplitsing naar SBI-sector wordt gemaakt.

In termen van netto vloeroppervlak heeft de handel- en transportsector de grootste ruimteclaim (35 procent van alle ruimte), gevolgd door onderzoek en advies (14 procent), zorg (11 procent) en industrie (9 procent). Tabel 2.1 geeft verder inzicht in het ruimtegebruik van bedrijven op bedrijventerreinen in de Leidse regio met de top 10 grootste ruimte gebruikende activiteiten.

Wanneer de cijfers over ruimtegebruik en banen gecombineerd worden, dan springen er een aantal activiteiten uit die een opvallend hoog aantal banen per hectare opleveren: dat zijn voor een deel banen in specifieke activiteiten binnen de maakindustrie (meubelmakers, maar ook de high tech vliegtuigindustrie) en voor een deel in de gezondheidszorg (ziekenhuis) en life sciences. De gepresenteerde cijfers over het ruimtegebruik moeten echter als benadering van het ruimtegebruik gezien worden. Zo is er enige overlap tussen sectoren mogelijk. Daar kan bijvoorbeeld sprake van zijn wanneer er op een adres meerdere ondernemingen ingeschreven zijn.

Tabel 2.1 Top 10 activiteiten op bedrijventerreinen in de Leidse regio in netto vloeroppervlakte in 2018

		Totaal	Gemiddeld
1.	Paramedische zorg	23,5 ha	5.000 m ²
2.	Winkels in overige artikelen	20,3 ha	7.300 m ²
3.	Winkels in huishoudelijke artikelen	19,8 ha	3.100 m ²
4.	Groothandel in consumentenartikelen	16,9 ha	3.000 m ²
5.	ICT-dienstverlening	15,9 ha	2.400 m ²
6.	Artsenpraktijken	15,6 ha	6.500 m ²
7.	Handel in auto's	13,2 ha	1.500 m ²
8.	Gespecialiseerde groothandel	12,3 ha	2.300 m ²
9.	Research and development	10,9 ha	1.900 m ²
10.	Overige dienstverlening	10,5 ha	2.400 m ²

Bron: Bedrijvenregister Provincie Zuid-Holland (2018), BAG-register (2018), bewerking Ecorys.

2.4 Opleidingsniveaus en arbeidsmarkt

De economische sectoren die sterk vertegenwoordigd zijn in de Leidse regio, genereren vooral werkgelegenheid voor middelbare opleidingsniveaus – hoewel de kennisintensieve en innovatieve

bedrijvigheid ook relatief veel gebruik maakt van hogeropgeleiden en de maakindustrie juist relatief veel lageropgeleiden. Tabel 2.2 toont dat aan.

Tabel 2.2 Economische branches naar opleidingsniveau

Branche	Hogeropgeleiden (%)	Middelbaar opgeleiden (%)	Lageropgeleiden (%)
Life sciences	34%	47%	19%
Kennis & innovatie	37%	42%	22%
Maakindustrie/ambachten	22%	48%	30%
Groot- en detailhandel	19%	52%	27%

Bron: CBS (2018)

Naast het onderzoeken van de huidige bedrijvigheid in de Leidse regio en de bijbehorende opleidingsniveaus is ook een beeld van de arbeidsmarkt van belang voor de sociaaleconomische foto van de Leidse regio. Als immers een afweging moet worden gemaakt van de bijdrage die bedrijven kunnen leveren aan de regio is ook het arbeidspotentieel van de regio van belang. Een bedrijf dat werkgelegenheid kan bieden voor een beroepsgroep die momenteel oververtegenwoordigd is in de groep werklozen in de regio, heeft dan de voorkeur.

Op basis van gegevens van het UWV over WW-gerechtigden in de Leidse regio kan een uitsplitsing naar beroepsgroepen gemaakt worden. Het gaat daarbij weliswaar om de gehele Leidse regio: dergelijke cijfers bestaan niet op het niveau van bedrijventerreinen. De cijfers zijn weergegeven in tabel 2.3 Daaruit blijkt dat procentueel gezien de meeste werkzoekenden gericht zijn op bedrijfseconomische en administratieve beroepen, gevolgd door de technische beroepen. Ook de beroepsgroep managers heeft een groot aandeel. Er zijn relatief weinig jongeren werkloos in de Leidse regio. De verdeling tussen werklozen van middelbare leeftijd en van boven de 50 jaar is ongeveer gelijk.

Verder kan naar de spanningsindicator van UWV worden gekeken. Deze geeft de verhouding aan tussen vraag en aanbod van beroepen. Een waarde onder de 1 betekent dat er overaanbod van werknemers is; een waarde boven 1 betekent dat er juist krapte bestaat. De spanningsindicator is helaas alleen op het niveau van Holland Rijnland beschikbaar, maar geeft een indicatie van het arbeidspotentieel voor nieuwe bedrijvigheid in de Leidse regio. Beroepen waarvoor de spanningsindicator een lage waarde aangeeft, bieden dan een kans voor nieuwe bedrijven om eenvoudig personeel te werven.

Tabel 2.4 toont de beroepen met de laagste waarde van de spanningsindicator – dus met het meeste overaanbod van werkzoekenden ten opzichte van de vraag naar arbeidskrachten. Hieruit blijkt een mix van zowel economische, maatschappelijke als technische beroepen.

Tabel 2.3 WW-gerechtigden in de Leidse regio in 2018, naar beroepsgroep

Beroepsgroep	< 27 jaar	27-50 jaar	> 50 jaar	Totaal	Totaal (%)
Bedrijfseconomische en administratieve beroepen	54	667	845	1.566	22%
Technische beroepen	66	510	446	1.022	14%
Managers	12	303	487	802	11%
Commerciële beroepen	38	370	336	744	11%
Zorg en welzijn beroepen	40	315	339	694	10%
Dienstverlenende beroepen	50	214	235	499	7%
Transport en logistiek	48	182	195	425	6%
Onbekend	72	192	68	332	5%
Pedagogische beroepen	5	127	185	317	4%

Beroepsgroep	< 27 jaar	27-50 jaar	> 50 jaar	Totaal	Totaal (%)
ICT-beroepen	5	104	108	217	3%
Creatieve en taalkundige beroepen	19	114	66	199	3%
Openbaar bestuur, veiligheid en juridische beroepen	15	88	75	178	3%
Agrarische beroepen	5	32	25	62	1%
Totaal	429	3.218	3.410	7.057	100%

Bron: UWV, 2019

Tabel 2.4 Beroepen met laagste waarde UWV-spanningsindicator in Holland Rijnland, 2018.

Beroepsgroep	Spanningsindicator
Maatschappelijk werkers	0,34
Biologen en natuurwetenschappers	0,41
Zakelijke dienstverleners	0,44
Managers gespecialiseerde dienstverlening	0,46
Managers logistiek	0,50
Onderwijskundigen en overige docenten	0,50
Journalisten	0,55
Managers ICT	0,55
Kappers en schoonheidsspecialisten	0,57
Managers zakelijke en administratieve dienstverlening	0,59

Bron: UWV, 2019

2.5 Conclusie

De economie van de Leidse regio kent een diverse samenstelling. Toch zijn er wel degelijk sectoren aan te wijzen die bijzonder belangrijk zijn voor de regio. Dat zijn in de eerste plaats de zorg, de groot- en detailhandel, de industrie, de bouwnijverheid en de financiële en zakelijke dienstverlening.

Bovendien zijn de bedrijventerreinen een belangrijke plaats voor de banen in die sectoren. Meer dan een derde van alle werkgelegenheid wordt op bedrijventerreinen gerealiseerd. De genoemde sectoren zijn ook overwegend de sectoren die het grootste ruimtegebruik met zich meebrengen – al zijn er ook andere sectoren die in specifieke gevallen nog meer ruimte vragen, zoals grootschalige logistiek.

Ten slotte blijkt dat het nog te benutten arbeidspotentieel in de Leidse regio ook binnen deze sectoren past, met name economisch-administratief, technisch, commercieel en in de zorg.

3 Sociaaleconomische ambities

3.1 Inleiding

Het vorige hoofdstuk heeft een beeld geschetst van het huidige sociaaleconomisch profiel van de Leidse regio, ook in relatie tot de bedrijventerreinen. Voor het doel van deze studie is echter ook de gewenste profilering in de komende jaren van belang. Daarvoor is een blik op de toekomst en bijbehorende ambities nodig.

De komende decennia zijn er tal van opgaven voor de Leidse regio. Van globale ontwikkelingen omtrent klimaat en energieverbruik tot een bouwopgave om de woningbehoefte aan te laten sluiten met de huidige en toekomstige inwoners. Al deze opgaven dienen getackeld te worden.

De Omgevingsvisie 2040 – Het Hart van Holland schetst een kader met vijf punten waarbinnen de aanpak van deze opgaven moet passen:

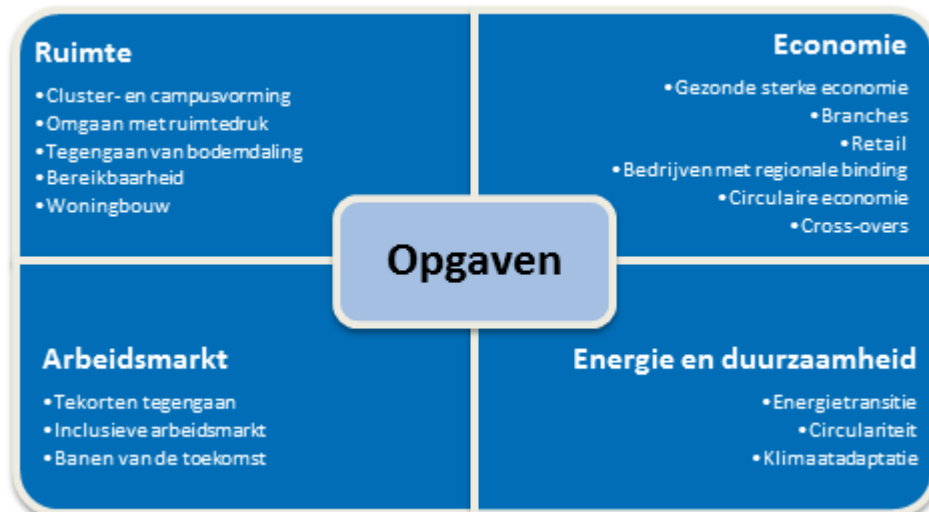
- Gezonde lucht;
- Verstedelijking rondom de Oude Rijn;
- Behoud en versterking van de landschappen tot aan de oevers van de Oude Rijn;
- Voortreffelijke bereikbaarheid, zonder dat de leefomgeving daaronder lijdt;
- Draagkrachtige bodem.

De opgaven van de Leidse regio hebben forse ruimtelijke implicaties, terwijl geschikte grond schaars is. Om de kwaliteit van leven te behouden is een balans tussen wonen en werken van vitaal belang. Daarbij is het noodzakelijk om keuzes te maken over *wie je wil zijn* en dus hoe het landschap ingericht wordt als Leidse regio.

3.2 Vier themavelden

De eerste stap van het onderzoek is het identificeren van de (reeds bestaande) ambities van de Leidse regio. Op basis van diverse documenten – in het bijzonder de Omgevingsvisie Hart van Holland, maar ook andere documenten van de Leidse regio en gemeentelijke beleidsstukken (zie bijlage 1) – zijn de regionale en lokale vastgestelde uitdagingen inzichtelijk gemaakt. Deze zijn na analyse onder te verdelen in vier thema's: Ruimte, Economie, Arbeidsmarkt en Energie en duurzaamheid. Per thema zijn op de volgende bladzijde de geïdentificeerde uitdagingen weergegeven.

Figuur 3.1 Opgaven voor de Leidse regio per themagebied

3.3 Ambities

Om te kunnen bijdragen aan het gewenste sociaaleconomisch profiel van de Leidse regio, moeten de bestaande regionale opgaven vertaald worden naar ambities. De ambities ten behoeve van het sociaaleconomisch profiel zijn hieronder weergegeven.

Thema	Ambitie
Ruimte	
Cluster- en campusvorming	Verdere cluster- en campusvorming in de Leidse regio (zoals Bio Science Park volgens de investeringsstrategie 'Unlocking the potential', de Greenport, Unmanned Valley en het Central Innovation District) wordt gestimuleerd ter versterking van de kennis-as Leiden-Den Haag-Delft.
Omgaan met ruimtedruk	In de Leidse regio wordt slim gebruik gemaakt van de beschikbare ruimte. Intensivering van het ruimtegebruik en ruimtelijke functiemenging (zoals wonen en werken, en bedrijvigheid bij sport) zijn daar een mogelijk voorbeeld van.
Tegengaan van bodemdaling	Er wordt zo min mogelijk gebouwd op kavels die een hoog risico op bodemdaling hebben.
Bereikbaarheid	De Leidse regio wil toe naar duurzame vormen van mobiliteit en bereikbaarheid. Daar hoort bij dat bedrijvigheid met (H)OV bereikbaar is. Verder onderschrijft de Leidse regio het belang van een goede bereikbaarheid.
Woningbouw	Er is behoefte aan voldoende en betaalbare woonruimte in de Leidse regio, met bijbehorende voorzieningen als scholen. Aandacht voor woningbouw is essentieel, maar moet ook in samenhang met economische ontwikkeling gezien worden. De Leidse regio onderschrijft het belang van economische activiteit die een bijdrage levert aan het realiseren van de woningbouwopgave.
Economie	
Gezonde sterke economie	De Leidse regio werkt aan een gezonde, sterke economie met zowel MKB als grote en internationale bedrijven.

Thema	Ambitie
Speerpuntbranches	De volgende branches krijgen in het bijzonder aandacht: life sciences, health en zorg, kennis en innovatie, ambachten/maakindustrie, agribusiness en tot slot activiteiten die een ondersteuning aan recreatie, toerisme en cultuur bieden (gewenst op PDV-locaties). Er gaat extra aandacht naar het stimuleren en faciliteren van deze speerpuntbranches.
Retail	Retail in de Leidse regio vindt zo veel mogelijk plaats binnen de vastgestelde hoofdstructuur. Op PDV-locaties wordt een vermindering van het aantal vierkante meters gestimuleerd, maar ook verruiming van het aanbod (o.a. leisure, pick-up points en dergelijke).
Kantoren	Kantoren in de gemeente Leiden worden zo veel mogelijk geconcentreerd rondom Leiden Centraal.
Bedrijven met regionale binding	De Leidse regio hecht waarde aan bedrijven die sterk geworteld zijn in de regionale economie en ziet ook graag dat bedrijven zo veel mogelijk werknemers van binnen de Leidse regio in dienst hebben.
Circulaire economie	Er gaat extra aandacht naar het aantrekken van bedrijvigheid die past binnen de categorie circulaire economie.
Cross-overs	Nieuwe bedrijvigheid die goed past binnen de huidige bedrijvigheid in de Leidse regio, bijvoorbeeld door goede mogelijkheden tot onderlinge uitbesteding en samenwerking, krijgt de voorkeur boven andere nieuwe bedrijvigheid.
Arbeidsmarkt	
Tekorten arbeidskrachten	Het tekort aan arbeidskrachten in de techniek, zorg en onderwijs zal worden tegengegaan.
Inclusieve arbeidsmarkt	Bedrijven die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aannemen en invulling geven aan garantiebanen en sociaal ondernemen krijgen de voorkeur in de Leidse regio. Ook richt de Leidse regio zich op een evenwichtig aanbod van arbeidsplaatsen, zowel naar type als opleidingsniveau. Het bevolkingsprofiel van de Leidse regio is daarbij leidend.
Banen van de toekomst	De Leidse regio zet zich in voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt. De bedrijvigheid waarvan grote veranderingen in gevraagde vaardigheden (zoals digitalisering/ICT) worden verwacht, wordt in de Leidse regio in kaart gebracht. Er wordt werk gemaakt van het aanbieden van omscholingstrajecten voor kansrijke beroepsgroepen. Bedrijven die leerwerk-trajecten aanbieden krijgen de voorkeur in de Leidse regio.
Energie en duurzaamheid	
Energietransitie	De Leidse regio wil als onderdeel van de regio Holland Rijnland in 2025 een 30% lager energieverbruik hebben en in 2050 energieneutraal zijn. Daar past geen nieuwe bedrijvigheid bij die zeer vervuילend is en een hoog energieverbruik heeft, tenzij een bedrijf deze energie zelf duurzaam opwekt. De Leidse regio is in 2050 aardgasvrij en 80% van de gebruikte energie wordt in de regio zelf opgewekt. Bedrijven die met schonere mobiliteit of het produceren van schonere energiebronnen bijdragen aan de bereikbaarheids-/mobiliteitsambitie worden gestimuleerd.
Circulariteit	Bedrijvigheid die gerelateerd is aan circulariteit wordt gestimuleerd in de Leidse regio.

Thema	Ambitie
Klimaatadaptatie	De Leidse regio werkt aan klimaatadaptatie door verbeteringen aan de waterhuishouding en hittebestendigheid van de gebouwde omgeving.

3.4 Speerpuntbranches

Op basis van de huidige bedrijvigheid op bedrijventerreinen en vastgestelde ambities zijn er een viertal speerpuntbranches geïdentificeerd, namelijk:

- Life Sciences, Health en Zorg;
- Kennis & Innovatie;
- Ambachten/Maakindustrie;
- Agribusiness.

Tabel 3.1 toont aan dat van de speerpuntbranches vooral Life Sciences, Health en Zorg voor veel banen zorgt in de Leidse regio. Om het belang van de branches aan te kunnen duiden, is een afbakening aan de hand van SBI-sectoren gebruikt. Het betreft bestaande indelingen, zoals tabel 3.1 laat zien. De daadwerkelijke afbakening van de speerpuntbranches met bijbehorende SBI-codes is te vinden in bijlage 2.

Tabel 3.1 Speerpuntbranches van de Leidse regio met economisch belang en methode van afbakenen

Speerpuntbranches	Banen op bedrijventerreinen	Methodiek afbakening
Life sciences, Health en Zorg	15.865 banen (157 bedrijven)	Indeling Centraal Bureau voor de Statistiek
Kennis en innovatie	9.129 banen (346 bedrijven)	Indeling Centraal Bureau voor de Statistiek
Ambachten/maakindustrie	7.905 banen (463 bedrijven)	Onderzoek ABF Research en Transitieteam Maakindustrie
Agribusiness	3.667 banen (216 bedrijven)	Onderzoek Universiteit van Utrecht

3.5 Uitgesloten branches

Uit de vastgestelde ambities blijkt dat alleen nieuwe vestigingsvragen uit de volgende branches worden uitgesloten:

- Zeer vervuilende industrie;
- Grootchalige logistiek (groter dan 3 hectare).

Huidige bedrijvigheid in deze branches kan wel uitbreiden en verplaatsen binnen de regio. De afbakening van de uitgesloten branches in SBI-codes is te vinden in bijlage 3.

4 Factsheets speerpuntbranches

4.1 Inleiding

De vastgestelde ambities, samengebracht onder de vier thema's, vormen een norm om nieuwe vestigingsvragen van bedrijven en uitbreidingsvragen van bestaande bedrijven aan te toetsen. Daarbij is het de vraag in hoeverre een bedrijf voldoet aan de ambities van de regio.

Voor de speerpuntbranches is deze sociaaleconomische bijdrage in beeld gebracht middels een factsheet. De factsheets bestaan voor de ene helft uit informatie over de huidige bijdrage aan de Leidse regio, en voor de andere helft uit informatie over het toekomstpotentieel van de branche. Op deze manier kunnen de factsheets ondersteunen bij het beleidsmatig realiseren van het gewenste sociaaleconomisch profiel van de Leidse regio. De factsheets zijn te vinden in bijlage 4.

4.2 Invulling factsheet en toelichting indicatoren

De factsheets bestaan uit de volgende elementen:

- **Bedrijvigheid op bedrijventerreinen**

Per gemeente van de Leidse regio wordt het aantal bedrijven, banen en netto vloeroppervlak op bedrijventerreinen weergegeven. Hiervoor is gebruik gemaakt van het Bedrijvenregister Provincie Zuid-Holland, verkregen via de gemeente Leiden.

- **Algemene kenmerken**

Van de branche worden enkele cijfers gegeven die moeilijk of niet naar gemeenteniveau uitgesplitst kunnen worden. Het betreft de volgende gegevens:

- *Banendichtheid*: het aantal banen per hectare. Deze gegevens zijn verkregen via Stec Groep, 2018.
- *Milieucategorie*: bandbreedte van de milieucategorie. Enerzijds is hier gebruik gemaakt van Handreiking Bedrijven en milieuzonering (SBI-codering), anderzijds zijn daadwerkelijke aanvragen/meldingen van de bedrijven beschikbaar gesteld door Omgevingsdienst West-Holland, 2019.
- *Energieverbruik*: het gerealiseerd jaarverbruik van de branche op basis van gegevens van Omgevingsdienst West-Holland (2019), die inzicht heeft in het energieverbruik per bedrijf in drie categorieën:

Tabel 4.1 Brongegevens energieverbruik bedrijven in de Leidse regio.

Verbruiker	Energie (kWh)	Aardgas (m3)
Klein	<50.000	<25.000
Midden	50.000 - 200.000	25.000 - 75.000
Groot	>200.000	>75.000

De grenzen zijn gebaseerd op artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit.

- **Arbeidsmarkt**

Op het niveau van de Leidse regio (niet afzonderlijk bedrijventerreinen) worden cijfers gepresenteerd over het arbeidspotentieel waaraan een branche kan bijdragen:

- *Werklozen*: het aantal werklozen in drie leeftijdscategorieën. De cijfers zijn afkomstig van UWV, 2018.
- *Opleidingsniveau werknemers*: verhouding in drie niveaus. Deze cijfers zijn afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek, 2017.
- *Spanningsindicator*: Mate van arbeidsmarktkrapte of –overschot. De spanningsindicator wordt door UWV (2018) uitgebracht.

- **Bijdrage aan ambities**

Voor ieder van de vier themavelden van de ambities is een indicatie gegeven van de bijdrage die de sector levert aan de ambitie. Hiervoor zijn de geanalyseerde beleidsdocumenten (zie bijlage 1) gebruikt.

- **Synergie**

Wanneer een branche veel mogelijkheden heeft voor uitwisseling en samenwerking met andere branches en wanneer dat tot een ‘vliegwieleffect’ (ook wel ‘spillovers’ genoemd) leidt, wordt van synergie gesproken. De top drie branches met een sterke interactie (uitgedrukt in euro’s) met de speerpuntbranche zijn in kaart gebracht om de mogelijkheid tot synergie uit te drukken. Deze analyse is gebaseerd op de uitkomsten van input-outputtabellen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (2017). Input-outputtabellen geven aan hoeveel uitwisseling (in euro’s) er plaatsvindt tussen twee branches.

- **Groeipotentieel**

De toekomstbestendigheid van de branche in de Leidse regio is bepaald door een toekomstverwachting op te stellen van het toekomstige aantal banen en de toekomstige ontwikkeling van de ruimtebehoefte van de branche. Deze verwachting is afkomstig van Stec Groep (2018).

- **Match met profielen bedrijventerreinen**

Van de branche wordt aangegeven in welke mate de branche past bij ieder van de vier bedrijventerreinenprofielen van de Leidse regio. Deze profielen zijn vastgesteld door Stec Groep (2018). Tevens wordt bij ieder bedrijventerreinprofiel een voorbeeld gegeven van een bedrijventerrein dat in het bijzonder geschikt is voor het huisvesten van de branche.

5 Bijlagen

5.1 Bronnen voor vastgestelde ambities

Gebied	Geanalyseerde documenten
Leidse regio en Holland Rijnland	Het Hart van Holland: regionale agenda omgevingsvisie 2040
	Toekomstvisie Leiden 2027
	Regionale woonagenda Holland Rijnland
	Energieakkoord Holland Rijnland
	Retailvisie Leidse regio 2025
	Actualisatie Kantorenstrategie Holland Rijnland 2019-2024
Gemeente Leiden	Beleidsakkoord 2018-2022
	Ruimtelijke structuurvisie
	Sociaal-maatschappelijke structuurvisie
	Woningbouw in kaart - Verstedelijkingsnotitie
	Mobiliteitsnota
Gemeente Leiderdorp	Coalitieakkoord 2018-2022
	Maatschappelijke structuurvisie
	Ruimtelijke structuurvisie
	Integraal verkeersplan
Gemeente Katwijk	Coalitieakkoord 2018-2022
	Economische agenda Katwijk 2015-2019
	Omgevingsvisie
	Integraal Verkeer- en vervoersplan
Gemeente Oegstgeest	Coalitieakkoord 'Groen, sterk en betrokken'
	College-werkprogramma
	Structuurvisie 2005-2020
	Mobiliteitsplan 2017-2027
	Beleidsplan 'Met elkaar, voor elkaar'
Gemeente Voorschoten	Coalitieakkoord 2018-2022
	Dorpsprofiel
	Toekomstvisie Voorschoten 2025
	Economische visie 2016-2019
	Structuurvisie Voorschoten 2025
Gemeente Zoeterwoude	Coalitieprogramma 2018-2022
	Programmabegroting

5.2 SBI afbakening speerpuntbranches

- Life Sciences & Health

Code	Omschrijving
21	Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten
26.6	Vervaardiging van elektromedische apparatuur
32.5	Vervaardiging van medische instrumenten en hulpmiddelen
46.46	Groothandel in medische artikelen

Code	Omschrijving
72.11.2	R&D biotech
72.19.3	R&D gezondheid en voeding
86.1	Ziekenhuizen
86.2	Medische en tandheelkundige praktijken
86.9	Paramedische praktijken

- Kennis & Innovatie

Code	Omschrijving
10	Vervaardiging van voedingsmiddelen
11	Vervaardiging van dranken
12	Vervaardiging van tabaksproducten
20	Vervaardiging van chemische producten
21	Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten
24	Vervaardiging van metalen in primaire vorm
25	Vervaardiging van producten van metaal
26	Vervaardiging van computers en elektronische/optische apparatuur
27	Vervaardiging van elektrische apparatuur
28	Vervaardiging van overige machines en apparaten
29	Vervaardiging van auto's, aanhangwagens en opleggers
30	Vervaardiging van overige transportmiddelen
62	Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatietechnologie
63	Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie
69	Rechtskundige dienstverlening, accountancy, belastingadvisering en administratie
71	Architecten, ingenieurs en technisch ontwerp en advies; keuring en controle
72	Speur- en ontwikkelingswerk

- Ambachten/Maakindustrie

Code	Omschrijving
10.11	Slachterijen
10.52	Vervaardiging consumptie-ijs
10.7	Vervaardiging van brood, vers banketbakkerswerk en deegwaren
11.01	Vervaardiging van sterk alcoholische dranken
11.05	Vervaardiging van bier
14.1	Vervaardiging van kleding
14.2	Vervaardiging van artikelen van bont
15.1	Looien en bewerken van leer
15.2	Vervaardigen van schoenen

Code	Omschrijving
16.1	Primaire houtbewerking en verduurzamen van hout
16.2	Vervaardiging van artikelen van hout, kurk, riet en vlechtwerk (geen meubels)
18.1	Drukkerijen en dienstverlening voor drukkerijen
23.1	Vervaardiging van glas en glaswerk
23.7	Natuursteenbewerking
25.1	Vervaardiging van metalen producten voor de bouw
25.6	Oppervlaktebehandeling en bekleding van metaal; algemene metaalbewerking
26.52	Vervaardiging van uurwerken
29.2	Carrosseriebouw; vervaardiging van aanhangwagens en opleggers
30.1	Scheepsbouw
30.3	Vervaardiging van vliegtuigen en onderdelen daarvoor
31.0	Vervaardiging van meubels
32.1	Slaan van munten; bewerken van edelstenen en vervaardiging van sieraden e.d.
32.3	Vervaardigen van muziekinstrumenten
32.5	Vervaardiging van medische instrumenten en hulpmiddelen
32.9	Vervaardiging van overige goederen
33.1	Reparatie van producten van metaal, machines en apparatuur
33.2	Installatie van industriële machines en apparatuur
41.2	Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw
43.2	Bouwinstallatie
43.3	Afwerking van gebouwen
43.9	Dakbouw en overige gespecialiseerde werkzaamheden in de bouw
45.2	Gespecialiseerde reparatie van auto's
71.1	Architecten, ingenieurs en technisch ontwerp en advies
73.1	Reclamebureaus en handel in advertentieruimte en -tijd
74.1	Industrieel ontwerp en vormgeving
74.2	Fotografie en ontwikkelen van foto's en films
81.2	Reiniging
90.0	Kunst
95.1	Reparatie van computers en communicatieapparatuur
95.2	Reparatie van consumentenartikelen
96.0	Wellness en overige dienstverlening

- Agribusiness

Code	Omschrijving
01.1	Teelt van eenjarige gewassen
01.2	Teelt van meerjarige gewassen
01.3	Teelt van bloembollen, sierplanten
01.4	Fokken en houden van dieren

Code	Omschrijving
01.5	Akker/tuinbouw i.c.m. fokken en houden dieren
01.6	Dienstverlening voor de landbouw
10.1	Slachterijen en vleesverwerking
10.3	Verwerking van aardappels, groente en fruit
10.4	Vervaardiging van plantaardige en dierlijke oliën en vetten
10.5	Vervaardiging van zuivelproducten
10.6	Vervaardiging van meel
10.7	Vervaardiging van brood, vers banketbakkerswerk en deegwaren
10.8	Vervaardiging van overige voedingsmiddelen
10.9	Vervaardiging van diervoeders
20.2	Vervaardiging van verdelgingsmiddelen
28.3	Vervaardiging van machines en werktuigen voor de land- en bosbouw
46.11	Handelsbemiddeling in landbouwproducten, levende dieren
46.2	Groothandel in landbouwproducten en levende dieren
46.3	Groothandel in voedings- en genotmiddelen
46.61	Groothandel in landbouwmachines, werktuigen en tractoren
47.81	Markthandel in voedings- en genotmiddelen
71201	Keuring en controle van agrarische producten en voedingsmiddelen
72111	Biotechnologische R&D - agrarische producten en processen
72191	Overige R&D landbouw en visserij
82991	Veilingen van landbouw-, tuinbouw- en visserijproducten

- Recreatie, toerisme & cultuur

Code	Omschrijving
30.12	Bouw van sport- en recreatievaartuigen
45.194	Handel in en reparatie van caravans
46.492	Groothandel in watersportartikelen
46.493	Groothandel in kampeerartikelen (geen caravans)
47.30	Benzineservicestations
47.642	Winkels in watersportartikelen
47.643	Winkels in sportartikelen (geen watersport)
47.644	Winkels in kampeerartikelen (geen caravans)
47.722	Winkels in lederwaren en reisartikelen
47.781	Winkels in fotografische artikelen
49.10	Personenvervoer per spoor (geen tram of metro)
49.32	Vervoer per taxi

Code	Omschrijving
49.391	Ongeregeld personenvervoer over de weg
50.10	Zee- en kustvaart (passagiersvaart en veerdiensten)
50.30	Binnenvaart (passagiersvaart en veerdiensten)
51.10	Personenvervoer door de lucht
52.22	Dienstverlening voor vervoer over water
52.23	Dienstverlening voor de luchtvaart
55.101	Hotel restaurants
55.102	Hotels (geen hotel-restaurants), pensions en conferentieoorden
55.201	Verhuur van vakantiehuisjes en appartementen
55.202	Jeugdherbergen en vakantiecampen
55.30	Kampeerterreinen
55.90	Overige logiesverstrekking
56.101	Restaurants
56.102	Cafetaria's, lunchrooms, snackbars, eetkramen e.d.
56.30	Cafés
59.14	Bioscopen
77.111	Verhuur van personenauto's en lichte bedrijfsauto's
77.12	Verhuur en lease van bestel en vrachtauto's, autobussen en campers
77.21	Verhuur en lease van sport- en recreatieartikelen
77.34	Verhuur en lease van schepen
79.11	Reisbemiddeling
79.12	Reisorganisatie
79.90	Informatieverstrekking op het gebied van toerisme
82.30	Organiseren van congressen en beurzen
85.511	Zeil- en surfscholen
85.519	Overig sport- en recreatieonderwijs
90.0	Kunst
91.0	Culturele uitleencentra, archieven, musea, dieren- en plantentuinen
92.0	Loterijen en kansspelen
93.1	Sport en recreatie
96.04	Sauna's, solaria, baden e.d.

5.3 Uitgesloten branches

- Zware vervuilende industrie – RIVM

Code	Omschrijving
191	Vervaardiging van cokesovenproducten
192	Aardolieverwerking
201	Vervaardiging van chemische basisproducten, kunstmeststoffen
241	Vervaardiging van ijzer en staal en van ferrolegeringen

Code	Omschrijving
244	Vervaardiging van edelmetalen en overige non-ferrometalen

- Grootschalige logistiek – CBS.

Daaronder vallen onderstaande SBI's, onder voorwaarde dat het bedrijf een ruimtebeslag van > 3 ha vraagt.

Code	Omschrijving
4910	Vervoer per spoor
4931	Openbaar vervoer binnen steden
4932	Vervoer per taxi
4939	Overig personenvervoer over de weg
4941	Goederenwegvervoer
4942	Verhuisvervoer
4950	Transport via pijpleidingen
5010	Zeevaart
5030	Binnenvaart
5100	Vervoer door de lucht
5210	Opslag
5221	Dienstverlening voor landvervoer
5222	Dienstverlening voor de scheepvaart
5223	Dienstverlening voor de luchtvaart
5224	Laad-, los- en overslagbedrijven
5229	Tussenpersonen vrachvervoer
5310	Nationale post
5320	Lokale post en koeriers

Bedrijvigheid op bedrijventerreinen

Indicator	Katwijk	Leiden	Leiderdorp	Oegstgeest	Voorschoten	Zoeterwoude	Totaal
Vestigingen	8	106	35	-	6	2	157
Banen	56	12.599	3.093	-	6	111	15.865
Netto vloeroppervlak (ha)	2	27	31	-	0,5	0,1	61

Algemeen

Banendichtheid

83 banen/ha

Milieucategorie

2 – 4.2

Energieverbruik

50.000 - 200.000 kWh

25.000 – 75.000 m3

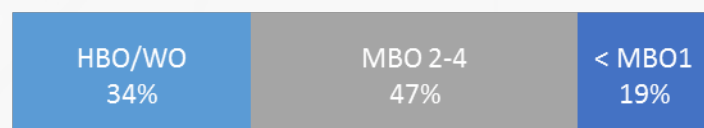
Arbeidsmarkt

Werklozen

Opleidingsniveau werknemers*

Spanningsindicator

2,3 (krappe arbeidsmarkt)

Bijdrage aan ambities Leidse regio

Ruimte

- ✓ - Cluster/campusvorming
- ✓ - Ruimtedruk
- Bodemdaling
- Bereikbaarheid
- Woningbouw

Economie

- ✓ - Sterke economie
- Retail
- Kantoren
- ✓ - Regionale binding
- ✓ - Circulaire economie

Arbeidsmarkt

- ✓ - Tekorten arbeid
- ✓ - Inclusieve arbeidsmarkt
- ✓ - Banen van de toekomst
- Leerwerktraject

Energie en duurzaamheid

- Energietransitie
- ✓ - Circulariteit
- Klimaatadaptatie

Groeipotentieel

Banen

Ruimte vraag

Synergie op terreinen

Chemie/Farmacie

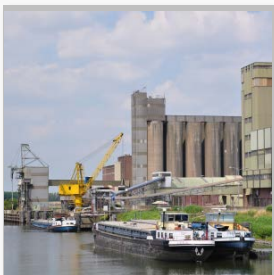
Groothandel

Onderzoek

Match met profielen bedrijventerreinen

Matig gedifferentieerd

- Monofunctioneel
- HMC mogelijk
- Veel vervoersbewegingen

Breed gedifferentieerd

- Multifunctioneel
- Lichtere bedrijvigheid, veelal op de consument gericht
- In nabijheid dorps- of stadskern

Breed gedifferentieerd met wonen

- Kleinschalige bedrijvigheid en woonfuncties naast elkaar
- Dienstverlening, leisure en retail

Themawerklandschap

- Locatiekenmerken verschillen per thema van het terrein
- Vaak sprake van campus- of clustervorming
- Bijvoorbeeld: Leiden BSP

Bedrijvigheid

Indicator	Katwijk	Leiden	Leiderdorp	Oegstgeest	Voorschoten	Zoeterwoude	Totaal
Vestigingen	84	182	36	4	14	26	346
Banen	1.286	4.902	251	158	55	2.477	9.129
Netto vloer-oppervlak (ha)	16	30	16	0,6	2	5	70

Algemeen

Banendichtheid

70 banen/ha

Milieucategorie

2 & 4.2

Energieverbruik

50.000 - 200.000 kWh

25.000 – 75.000 m3

Arbeidsmarkt

Werklozen

Opleidingsniveau werknemers*

Spanningsindicator

3,2 (krappe arbeidsmarkt)

Bijdrage aan ambities Leidse regio

Ruimte

- ✓ - Cluster/campusvorming
- ✓ - Ruimtedruk
- Bodemdaling
- Bereikbaarheid
- Woningbouw

Economie

- ✓ - Sterke economie
- Retail
- Kantoren
- ✓ - Regionale binding
- ✓ - Circulaire economie

Arbeidsmarkt

- ✓ - Tekorten arbeid
- ✓ - Inclusieve arbeidsmarkt
- ✓ - Banen van de toekomst
- Leerwerktraject

Energie en duurzaamheid

- Energietransitie
- ✓ - Circulariteit
- Klimaatadaptatie

Groeipotentieel

Banen

Ruimte vraag

Synergie op terreinen

Industrie

Groothandel

IT

Match met profielen bedrijventerreinen

Matig gedifferentieerd

- Monofunctioneel
- HMC mogelijk
- Veel vervoersbewegingen

Breed gedifferentieerd

- Multifunctioneel
- Lichtere bedrijvigheid, veelal op de consument gericht
- In nabijheid dorps- of stadskern

Breed gedifferentieerd met wonen

- Kleinschalige bedrijvigheid en woonfuncties naast elkaar
- Dienstverlening, leisure en retail

Themawerklandschap

- Locatiekenmerken verschillen per thema van het terrein
- Vaak sprake van campus- of clustervorming
- Bijvoorbeeld: Leiden BSP

Bedrijvigheid

Indicator	Katwijk	Leiden	Leiderdorp	Oegstgeest	Voorschoten	Zoeterwoude	Totaal
Vestigingen	151	200	47	2	25	38	463
Banen	1.300	3.476	413	2	275	2.439	7.905
Netto vloer-oppervlak (ha)	16	32	13	0,1	3	6	69

Algemeen

Banendichtheid

57 banen/ha

Milieucategorie

3.1 – 4.2

Energieverbruik

50.000 - 200.000 kWh

25.000 – 75.000 m3

Arbeidsmarkt

Werklozen

<27
26

27-50 jaar
132

>50 jaar
117

Opleidingsniveau
werknemers*

HBO/WO
22%

MBO 2-4
48%

< MBO1
30%

Spanningsindicator

3,6 (krappe arbeidsmarkt)

Bijdrage aan ambities Leidse regio

Ruimte

- ✓ - Cluster/campusvorming
- ✓ - Ruimtedruk
- Bodemdaling
- Bereikbaarheid
- Woningbouw

Economie

- ✓ - Sterke economie
- Retail
- Kantoren
- ✓ - Regionale binding
- ✓ - Circulaire economie

Arbeidsmarkt

- ✓ - Tekorten arbeid
- ✓ - Inclusieve arbeidsmarkt
- ✓ - Banen van de toekomst
- Leerwerktraject

Energie en duurzaamheid

- Energietransitie
- ✓ - Circulariteit
- Klimaatadaptatie

Groeipotentieel

Banen

Ruimte vraag

Synergie op terreinen

Industrie

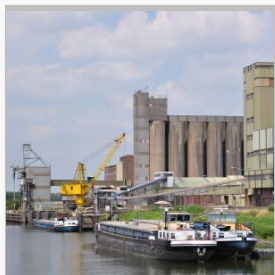
Bouw

Groothandel

Match met profielen bedrijventerreinen

Matig gedifferentieerd

- Monofunctioneel
- HMC mogelijk
- Veel vervoersbewegingen

Breed gedifferentieerd

- Multifunctioneel
- Lichtere bedrijvigheid, veelal op de consument gericht
- In nabijheid dorps- of stadskern
- Bv.: De Boeg, Oegstgeest

Breed gedifferentieerd met wonen

- Kleinschalige bedrijvigheid en woonfuncties naast elkaar
- Dienstverlening, leisure en retail

Themawerklandschap

- Locatiekenmerken verschillen per thema van het terrein
- Vaak sprake van campus- of clustervorming (o.a. Leiden BSP)

Bedrijvigheid

Indicator	Katwijk	Leiden	Leiderdorp	Oegstgeest	Voorschoten	Zoeterwoude	Totaal
Vestigingen	169	27	5	2	2	11	216
Banen	2.897	406	101	8	27	228	3.667
Netto vloer-oppervlak (ha)	4	4	1	0,1	0,4	4	14

Algemeen

Banendichtheid

47 banen/ha

Milieucategorie

2 – 4.2

Energieverbruik

50.000 - 200.000 kWh

25.000 – 75.000 m3

Arbeidsmarkt

Werklozen

27-50 jaar

15

>50 jaar

12

Opleidingsniveau werknemers*

HBO/WO
23%

MBO 2-4
51%

< MBO1
25%

Spanningsindicator

2,8 (krappe arbeidsmarkt)

Bijdrage aan ambities Leidse regio

Ruimte

- ✓ - Cluster/campusvorming
- ✓ - Ruimtedruk
- Bodemdaling
- Bereikbaarheid
- Woningbouw

Economie

- ✓ - Sterke economie
- Retail
- Kantoren
- ✓ - Regionale binding
- ✓ - Circulaire economie

Arbeidsmarkt

- ✓ - Tekorten arbeid
- ✓ - Inclusieve arbeidsmarkt
- ✓ - Banen van de toekomst
- Leerwerktraject

Energie en duurzaamheid

- Energietransitie
- ✓ - Circulariteit
- Klimaatadaptatie

Groeipotentieel

Banen

Ruimte vraag

Synergie op terreinen

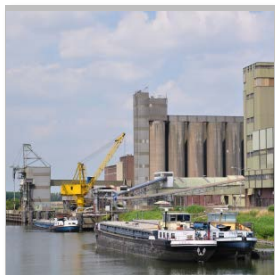
Voedingsmiddelen

Machines

Match met profielen bedrijventerreinen

Matig gedifferentieerd

- Monofunctioneel
- HMC mogelijk
- Veel vervoersbewegingen
- Bijvoorbeeld: Florapark Katwijk

Breed gedifferentieerd

- Multifunctioneel
- Lichtere bedrijvigheid, veelal op de consument gericht
- In nabijheid dorps- of stadskern

Breed gedifferentieerd met wonen

- Kleinschalige bedrijvigheid en woonfuncties naast elkaar
- Dienstverlening, leisure en retail

Themawerklandschap

- Locatiekenmerken verschillen per thema van het terrein
- Vaak sprake van campus- of clustervorming (o.a. Leiden BSP)

Over Ecorys

Ecorys is een toonaangevend internationaal onderzoeks- en adviesbureau dat zich richt op de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen. Door middel van uitmuntend, op onderzoek gebaseerd advies, helpen wij publieke en private klanten bij het maken en uitvoeren van gefundeerde beslissingen die leiden tot een betere samenleving. Wij helpen opdrachtgevers met grondige analyses, inspirerende ideeën en praktische oplossingen voor complexe markt-, beleids- en managementvraagstukken.

Onze bedrijfsgeschiedenis begon in 1929, toen een aantal Nederlandse zakenlieden van wat nu beter bekend is als de Erasmus Universiteit, het Nederlands Economisch Instituut (NEI) oprichtten. Het doel van dit gerenommeerde instituut was om een brug te slaan tussen het bedrijfsleven en de wereld van economisch onderzoek. Het NEI is in 2000 uitgegroeid tot Ecorys.

Door de jaren heen heeft Ecorys zich verspreid over de wereld met kantoren in Europa, Afrika, het Midden-Oosten en Azië. Wij werven personeel met verschillende culturele achtergronden en expertises, omdat wij ervan overtuigd zijn dat mensen met uiteenlopende eigenschappen een meerwaarde kunnen bieden voor ons bedrijf en onze klanten.

Ecorys excelleert in zeven werkgebieden:

- Economic growth;
- Social policy;
- Natural resources;
- Regions & Cities;
- Transport & Infrastructure;
- Public sector reform;
- Security & Justice.

Ecorys biedt een duidelijk aanbod aan producten en diensten:

- voorbereiding en formulering van beleid;
- programmamanagement;
- communicatie;
- capaciteitsopbouw (overheden);
- monitoring en evaluatie.

Wij hechten waarde aan onze onafhankelijkheid, onze integriteit en onze partners. Ecorys geeft om het milieu en heeft een actief maatschappelijk verantwoord ondernemingsbeleid, gericht op meerwaarde voor de samenleving en de markt. Ecorys is in het bezit van een ISO14001-certificaat dat wordt ondersteund door al onze medewerkers.

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl

Sound analysis, inspiring ideas